

Til: Transport- og kommunikasjonskomiteen
Fra: HLF (Hørselshemmedes Landsforbund)
Dato: 15. oktober 2020

HLF (Hørselshemmedes Landsforbund) er Norges største organisasjon for mennesker med funksjonsnedsettelse med 67 500 medlemmer. 14,5 % av Norges befolkning over 20 år¹ har en hørselshemming som påvirker hverdagen.

Høring Prop. 1S (2020-2021) Statsbudsjettet 2021

HLF viser til høring om Prop. 1S (2020-2021) og overbringer med dette våre innspill.

Programkategori 13.40 Forvaltningsutvikling, IT- og ekompolitikk. Kap. 541 IT- og ekompolitikk, post 22 eller 70

Digitale skiller oppstår lett om det ikke arbeides aktivt med å utjevne forskjellene. Derfor må IKT-løsninger være universelt utformet og det må gis opplæring i bruk av disse. Koronapandemien har vist at det er mange digitale barrierer for hørselshemmede, blant annet manglende muligheter for teksting i digitale møteplattformer som Teams, Zoom med flere. I forbindelse med utvikling og satsing på IKT-løsninger er det særdeles viktig at det stilles krav til universell utforming av tjenestene. Dette må også inkludere tiltak for hørselshemmede. Alle videoer må tekstes, både ferdigproduserte og direktesendte. Hvis det legges ut lydfiler må disse ha en vedlagt tekst som gir samme informasjon.

Det er positivt at det settes av midler til DigiHjelpen og Seniornett under post 70 for å få flere eldre til å mestre bruk av teknologi og IKT-løsninger. HLF vil understreke viktigheten av at kurs som får støtte fra det offentlige er åpne og tilgjengelige for alle, inkludert hørselshemmede. I dag er mangel på universell utforming av IKT-løsninger, herunder mangel på teksting og tale-til-tekst-løsninger, årsaker til at mange hørselshemmede eldre ikke tar i bruk digitale løsninger. De digitale barrierene hørselshemmede møter kan føre til isolasjon og ensomhet, og i forbindelse med koronapandemien risikerer eldre hørselshemmede dette i enda større grad enn tidligere fordi løsningene som finnes i dag ikke er universelt utformet. Hørselshemmede eldre må få kunnskap om og hjelp til å håndtere barrierer innenfor IKT-feltet, slik som for eksempel manglende teksting. HLF mener det burde vært satt av en øremerket pott til dette formålet.

I tillegg til at barrierer må fjernes mener HLF at all kommunikasjon med det offentlige må tilbys i skriftlig form på en rask og sikker måte, for eksempel SMS, chat eller e-post ved ikke-sensitive henvendelser. For sensitive henvendelser er Helsenorge.no, i regi av E-helsedirektoratet, en god løsning for sikker skriftlig kommunikasjon. Hørselshemmede og den øvrige befolkningen må kunne konsultere alle deler av norsk forvaltning gjennom elektronisk kommunikasjon via MinID.

Merknad 1: HLF ber om at regjeringen inkluderer universell utforming i alle IKT-løsninger.

Merknad 2: HLF ber om at funksjonshemmede prioriteres i bevilgninger til digital opplæring av eldre, slik at de kan mestre digitale barrierer som skapes av funksjonshemmingen. HLF ber om øremerkede midler til en søknadsordning til funksjonshemmedes organisasjoner, fordelt av Bufdir, for å avholde slike kurs.

Merknad 3: HLF ber om at det etableres en sikker og skriftlig elektronisk toveis-kommunikasjon med alle offentlige organer.

¹ Engdahl B, Tambs K, Borchgrevink HM, Hoffman HJ. Screened and unscreened hearing threshold levels for the adult population: Results from the Nord-Trøndelag Hearing Loss Study. *Int J Audiol.* 2005; 44, 213-230.

http://www.fhi.no/eway/default.aspx?pid=239&trg=Content_6496&Main_6157=6263:0:25,6102&MainContent_6263=6496:0:25,6109&Content_6496=6178:50246:25,6109:0:6562:14::0:0

Programkategori 21.40 Kap. 1330 Særskilte transporttiltak

HLF er bekymret for hørselshemmedes sårbarhet i nød- og evakueringssituasjoner. Mange uventede situasjoner, som for eksempel sporbytte, signalfeil og evakuering, varsles som regel kun via høytaleranlegget. Vi mottar jevnlig tilbakemeldinger fra hørselshemmede som ikke vet hva som skjer rundt dem når de er på reise, noe som skaper utrygghet. I verste fall kan hørselshemmede oppleve at de ikke får informasjon i det hele tatt i nød- og evakueringssituasjoner. I proposisjonen står det: «Det er 334 stasjoner på jernbanenettet. I løpet av 2019 oppfylte 30 av disse kravene til universell utforming, mens 96 er vurdert som tilgjengelig. Alle stasjonene oppfyller kravene til et universelt utformet informasjonssystem.» HLF har spurt departementet om hva som menes med universelt utformet informasjonssystem, da dette ikke er en situasjonsbeskrivelse vi deler. Blant annet mener vi en del jernbanestasjoner ikke kan tilby skriftlig informasjon i uforutsette situasjoner. Vi avventer fremdeles et svar på dette.

Det er viktig at det til enhver tid gis god informasjon som er mulig å oppfatte også for hørselshemmede. Max Manus AS fikk 12,7 mill. over Arbeids- og sosialdepartementets budsjett i 2015 og 2016 for å levere en løsning for tale-til-tekst-teknologi. Denne teknologien forelå i juni 2017, og tildeles primært som hjelpemiddel for personer med motoriske utfordringer via NAV. Løsningen er dyr og benyttes i liten grad, samt løser ikke behovene for skriftlig informasjon i samferdselssektoren. HLF mener likevel en satsing på tale-til-tekst-teknologi kan bidra til å gjøre informasjonssystemene i hele transportsektoren reelt universelt utformet. Det vil være svært viktig for å sikre alle passasjerer tilgang til skriftlig sanntidsinformasjon i forbindelse med nød- og evakuering. Max Manus har anslått at en videreutvikling av deres produkt vil koste ca. to til fire millioner.

Merknad 4: HLF ber om at det bevilges to millioner kroner i friske midler til videreutvikling av tale-til-tekst-teknologi til samferdselssektoren, slik at informasjonssystemene kan bli universelt utformet.